

Nr 202

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om antalet statsdepartement och statsråd utan departement, m. m.; given den 16 november 1973

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen statsministern hemställt.

CARL GUSTAF

OLOF PALME

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att antalet statsdepartement ökas från nuvarande 12 till 13 från och med den 1 januari 1974. Vidare behandlas frågor som hänger samman med inrättandet av ett nytt departement för bostadsfrågor.

Förslag till

Lag om antalet statsdepartement och statsråd utan departement

Härigenom förordnas att antalet statsdepartement skall vara 13 samt att statsråd utan departement skall finnas till det antal, lägst tre och högst sex, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974 då lagen (1968:744) om antalet statsdepartement och statsråd utan departement skall upphöra att gälla.

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 16 november 1973.

Närvarande: Statsministern PALMF., ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, GEIJER, ODHNOFF, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON.

Statsministern anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ökat antal statsdepartement, m. m.* och anför.

Enligt 5 § regeringsformen (RF) skall för särskilda grenar av rikets styrelse finnas statsdepartement till det antal som bestäms genom en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt stiftad lag. För varje departement utser Kungl. Maj:t en av statsrådets ledamöter till chef. Enligt 6 § RF skall statsrådet bestå av cheferna för departementen samt statsråd utan departement till det antal, lägst tre, som föreskrivs i en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt stiftad lag. Enligt gällande lag i ämnet - lagen (1968:744) om antalet statsdepartement och statsråd utan departement - skall departementen vara tolv. Statsråd utan departement skall finnas till det antal, lägst tre och högst sju, som Kungl. Maj:t bestämmer.

I stadgan (1963:214) om statsdepartementen (omtryckt 1971:493, ändrad senast 1973:625) finns bestämmelser om departementens namn (1 §) och om fördelningen av förvaltnings- och lagstiftningsärendena mellan departementen (2 resp. 3 §). I stadgan anges dessutom bl. a. vilka verk och myndigheter som hör till resp. departement (6 §). Om innehållet i stadgan beslutar Kungl. Maj:t ensam.

Enligt departementsstadgan handläggs arbetsmarknads- och bostadsfrågorna inom inrikesdepartementet. Båda dessa samhällssektorer har särskilt under senare år ökat i omfattning och betydelse. De senaste årens reformarbete har ställt stora anspråk på inrikesdepartementet. Samtidigt står det klart att såväl uppföljningen av redan beslutade reformer som del fortsatta reformarbetet på såväl bostadspolitikens som arbetsmarknadspolitikens område i fortsättningen kommer att kräva ännu större kraftinsatser av departementet.

Statsdepartementens organisation och personella resurser måste självfallet anpassas till de aktuella behoven. Förstärkningar i olika avseenden inom arbetsmarknads- och bostadssektorerna kommer att bli nödvändiga. Alternativet till att förstärka resurserna inom inrikesdepartementet är att inrätta särskilda departement för handläggningen av bostads- resp. arbetsmarknadsfrågor för att möta de krav som utvecklingen kan förutses komma att ställa. För egen del har jag kommit till slutsatsen att det är den senare utvägen som bör tillgripas.

Jag förordar alltså att det inrättas ett nytt departement för handläggning av bostadsfrågor. Det nya departementet bör inrättas fr. o. m. den 1

januari 1974. Inrättandet av det nya departementet bör dock inte föranleda ökning av det antal statsråd som högst får finnas, dvs. 19. Det antal statsråd utan departement som högst får finnas bör därför minskas från sju till sex. Genomförandet av förslaget fordrar ändring i lagen om antalet statsdepartement och antalet statsråd utan departement. Denna ändring bör åstadkommas genom att 1968 års lag ersätts med en ny lag i samma ämne. Förslag till en sådan lag har utarbetats inom justitiedepartementet.

I samband med att den av mig här föreslagna reformen genomförs, bör vissa ändringar göras i fråga om ärendefördelningen mellan departementen. Departementens namn bör vidare anpassas till den nya organisationen. Det ankommer visserligen på Kungl. Maj:t ensam att besluta i dessa frågor. Jag vill emellertid redan nu för riksdagens information nämna något om de ändringar som enligt min mening bör göras.

Till det nya departementet för bostadsfrågor bör - utöver hithörande ärenden från nuvarande inrikesdepartementet - föras dels från nuvarande civildepartementet ärenden angående plan- och byggnadsväsendet inbegripet den fysiska riksplaneringen och vissa andra frågor med anknytning till dessa verksamhetsområden, dels från socialdepartementet ärenden rörande bostadstillägg för barnfamiljer m. m. Det nya departementet bör lämpligen benämnas bostadsdepartementet.

Det nuvarande inrikesdepartementet bör byta namn och i fortsättningen benämnas arbetsmarknadsdepartementet. Departementet bör få ansvaret även för arbetsmiljöfrågorna - dvs. frågor om arbetarskydd, arbetstid och semester - vilka f. n. handläggs inom socialdepartementet.

Det nuvarande civildepartementet bör i fortsättningen benämnas kommundepartementet.

I anslutning till vad jag nu har sagt vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 2 november 1973 enligt 5 § RI förordnat ett konsultativt statsråd att föredra ärenden med bostadsanknytning i chefernas för social-, inrikes- resp. civildepartementen ställe.

Personalen vid de berörda enheterna inom de nuvarande inrikes- och civildepartementen bör föras över till det nya departementet. Med hänsyn till vad jag tidigare anfört är det uppenbart att en del tjänster behöver nyinrättas.

När det gäller det nya departementets *organisation* är det naturligt att - i varje fall tills vidare - bygga på erfarenheterna från den nuvarande organisationen inom de departement som berörs av den föreslagna reformen. Frågan om den närmare utformningen av den nya organisationen torde, om riksdagen bifaller förslaget om en utökning av antalet statsdepartement, få anmälans senare för riksdagen.

I fråga om *kostnaderna* för det nya departementet under innevarande budgetår förordar jag att de får bestridas från inrikesdepartementets anslag till förvaltningskostnader. Beträffande utgifter för kommittéer m. m. och extra utgifter bör dessa delas mellan inrikes- och civildepartementens motsvarande anslag. Anslaget till förvaltningskostnader, som är

förslagsanslag, torde därvid komma att belastas med högre belopp än som beräknats i riksstaten. Vidare bör fram till den 1 juli 1974 departementschefens avlöning bestridas från anslaget till statsrådsberedningen.

Kungl. Maj:t bör inhämta riksdagens bemyndigande att i det nya departementet inrätta en tjänst som statssekreterare (Cr 4), en tjänst som expeditionschef (Cr 3) och en tjänst som rättschef (Cr 3). Samtidigt bör tjänsterna som expeditionschef och rättschef i nuvarande civildepartementet slås samman till en tjänst.

Riksdagen har i beslut åren 1965 och 1970 (prop. 1965:65 s. 19, SU 1965:105, rskr 1965:295 resp. prop. 1970:44, SU 1970:85, rskr 1970:192) bemyndigat Kungl. Maj:t att i departementen – i fråga om utrikesdepartementet dock endast inom avdelningen för internationellt utvecklingssamarbete – inrätta tjänster som departementsråd (Cr 2) och kansliråd (Cr 1). Något särskilt bemyndigande från riksdagen att inrätta sådana tjänster behövs därför inte. Om den av mig föreslagna reformen genomförs, får vederbörande departementschef vid sin anmälan av sitt departements avlöningsanslag i 1974 års statsverksproposition eller i annat lämpligt sammanhang ange i vad mån de tidigare lämnade bemyndigandena behövt utnyttjas.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t

dels föreslår riksdagen

att antaga förslaget till lag om antalet statsdepartement och antalet statsråd utan departement,

dels föreslår riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t

1. att bestrida kostnaden för avlöning till chefen för ett nyinrättat departement under tiden den 1 januari den 30 juni 1974 från andra huvudtitelns förslagsanslag Statsrådsberedningen och att bestrida övriga kostnader för det nya departementet från elfte och tolfte huvudtitlarnas berörda anslag.
2. att i det nya departementet inrätta en tjänst som statssekreterare i Cr 4, en tjänst som expeditionschef i Cr 3 och en tjänst som rättschef i Cr 3,
3. att i det nuvarande civildepartementet inrätta en tjänst som expeditionschef/rättschef i Cr 3.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

